

ПРЕХОДЪТ КЪМ ПАЗАРНА ИКОНОМИКА В КОНТЕКСТА НА ПРОБЛЕМА ЗА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА

Анализиран е преходът към пазарна икономика и отражението му върху нейната конкурентоспособност. На тази основа са изведени две стратегии на пазарната реформа: първо, ориентирана към увеличаване на конкурентоспособността; второ, преразпределителна, причиняваща намаляване на конкурентоспособността поради забавено изграждане на адекватно действащи пазарни институции.

Направен е сравнителен анализ на последствията от прилагане на преразпределителната стратегия в България и на конкурентно ориентираната стратегия в Унгария. Определени са условията и предпоставките за трансформиране на преразпределителната в конкурентно ориентирана стратегия и на тази основа са очертани три сценария за перспективите на пазарната реформа в България – оптимистичен, песимистичен и реалистичен.

JEL: G38; L51; P52

В съвременната икономическа литература е широко разпространено мнението, че съществува положителна зависимост между прогреса в пазарната реформа на страните от Централна и Източна Европа (СЦИЕ) и равнището на тяхната конкурентоспособност. Като цяло то намира потвърждение и в емпиричните анализи, чиито резултати бяха публикувани в: "Доклад за глобалната конкурентоспособност 2000"¹ на Световния икономически форум; "Сравнение на конкурентоспособността на икономиките в преход"² на Харвардския институт за международно развитие; "Доклад за прехода 2000"³ на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР).

Докато първите два доклада са фокусирани върху конкурентоспособността, третият хвърля светлина върху прогреса на пазарната реформа в СЦИЕ. В табл. 1 са включени само тези от тях, за които са представени данни и в трите публикации.

¹ The Global Competitiveness Report 2000. New York. Oxford University Press. Използваната в доклада методология е разработена от екип под ръководството на Джефри Сакс и Майкъл Портър. Конкурентните позиции на всяка икономика се определят от няколко основни фактора: държавно управление, институции, финанси, отвореност, инфраструктура, технологично развитие, работна сила, фирмена стратегия и конкуренция на вътрешния пазар. За по-подробно описание на методологията и индикаторите вж. Конкурентоспособност на българската икономика. Годишен доклад 2000. Център за икономическо развитие, С., декември, 2000.

² Sachs, J., C. Zinnes, Y. Eilat. Benchmarking Competitiveness in Transition Economies. Harvard Institute for International Development, 31 January 2000.

³ Transition Report 2000. European Bank for Reconstruction and Development, 2000.

